

Minden mindegy, csak az eszme szárnyaljon!

– bevezető gondolatok a Tizenkilenc c. dráma elé

Az Udvari Kamaraszínház tabudöntőgető, magyar sorskérdésekkel foglalkozó előadásainak sorában András Attila *Tizenkilenc* című drámáját 2020 tavaszán mutattuk be. Balogh Tibor színházi kritikus így fejezte be *Fadett* c. nagyszerű írását a Tizenkilencet megelőző *Tizennyolc* c. előadásunkról a Magyarateatrum.hu oldalon: „Az évszázaddal ezelőtti '18 obstrukciója mintha megismétlődni kezdene mostanában. Nehogy a hamiskártyás érdekistenség a 19-es lapot is behúzza!” Ha nem is a hamiskártyás érdekistenség, de az Udvari Kamaraszínház behúzta a tizenkilences lapot ezzel a produkcióval.

Az előadás az I. világháború utáni közvetlen időszakokkal foglalkozik, az olyan valláspótló, de pl. Bergyajev orosz filozófus és teológus szerint valásként működő ideológiák vörös vírusként való elterjedésével, mint a bolsevizmus és a kommunizmus, valamint a hozzájuk kapcsolódó, a vörös vírus terjedését kiöltő, azt elősegítő történelmi figurákkal, mint Lenin és környezete, vagy Kun Béla és itthoni segítői.

Ezt az évet is, épp, mint az előzőt, csak úgy lehet nézni és megérteni történelmi szempontból, ha visszamegyünk az időben, és megmutatjuk pl. a Lenin hazaszállítását levezénylő németeket, Lenin svájci emigrációját, ahol meglehetősen pikáns módon együtt él egy szerelmi háromszögben feleségével, Nagyvezsdával és szeretőjével, Inessa Armand-nal. Ugyanakkor azt a borzalmas 1918-as júliusi éjszakát is meg kell említeni, amikor az orosz cári családot lemészárolják, hogy véget érjen egy korszak, és elkezdődjön egy másik, a kommunizmus, a gyors „tömegesülés” korszaka, amelynek megvalósulása után Lenin repülőgépet ígér a megvezetett tömegeknek. Ezek az emberek szentül meg voltak győződve a saját igazukról. Hittek abban, hogy amit tesznek, az jó. Mindegy, mi az ára, mennyi vér folyik, hány

ember élete megy tönkre, vagy éppen hány élet huny ki örökre. Minden mindegy, csak az eszme szárnyaljon éjsötét szárnyakon.

Az az eszme, amely egy materiális, rossz értelemben vett emberközpontú világot akar megteremteni, és amely kiveszi az életből a legfőbb jót: Istent. Ha végignézzük a nagy történelmi sorsfordulókon a francia forradalomtól kezdve a kommunizmus elterjedéséig, vagy éppen a mai kort nézzük, a cél nem változott: Istent mindig helyettesíteni akarták azok, akik igaznak tűnő, hangzatos jelszavak alatt vonultak, és az embert mint Istennel egyenrangú vagy Istent meghaladó teremtményt helyezték piedesztálra.

Sokan és sokat szenvedtek és szenvednek a mai napig a pusztító ateizmustól, amely a századfordulón kommunizmusként lopódzott be a mindennapokba, manapság pedig liberalizmus képében tör ránk, a rend helyett a káoszt helyezve előtérbe. Ahogy 1919-ben, úgy ma is mintha kikökönt volna az idő, a világ recseg-roppog, sarkai nyikorognak. Többször elhangzik az előadásban, hogy nincs Isten, és ma is fennen hangoztatják ezt bizonyos körök, és mennek szembe azzal az ősi renddel, amely mindennek az alapját jelenti. Nekünk, még hívó, a rend pártján álló embereknek egy vigasza lehet: bármi is történik, a jónak győzedelmeskednie kell, és vannak dolgok, amelyeken nem lehet változtatni. Legfeljebb torzítani, ideig-óráig, de ahogy a folyó is visszatér a medrébe egy áradás után, és megnyugszik, úgy lesz ez a világgal is. Mert nem lehet másképpen...

1919. Történetek, emberi sorsok a történelem színpadán. 101 évvel később pedig az Udvari Kamaraszínház színpadán, *Tizenkilenc* c. előadásunkban próbáljuk felidézni némi humorral és szerelemmel fűszerezve a történéseket és emberi sorsokat.